

Regeringskansliet, Klimat- och
näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över promemorian Ny kärnkraft i Sverige – fler möjliga platser vid kusten

Er beteckning: KN2025/01872

Sammanfattning

Länsstyrelsen Västernorrland avstyrker förslaget till ändringarna som innebär att förbudet mot anläggningar för kärnteknisk verksamhet inom så kallad obruten kust tas bort.

Det berörda området i Västernorrlands län, i Ångermanland från Storfjärden vid Ångermanälvens mynning till Skagsudde, sammanfaller med gränserna för *världsarvet Höga Kusten/Kvarkens skärgård*. Länsstyrelsen bedömer att den föreslagna lagändringen, helt utan konsekvensanalys för världsarvsstatusen, rimmar illa med det ansvar att uppfylla världsarvets åtaganden som ligger på regeringen.

Området utgör även ett så kallat Helcom MPA (Marine Protected Area)-område utifrån sina höga marina värden och ingår i ett internationellt nätverk av värdefulla områden i Östersjön. Sverige som nation har genom internationella konventioner åtagit sig att skydda detta värdefulla kustområde.

Länsstyrelsen anser att konsekvenserna från förslaget inte är tillräckligt beskrivna för att utgöra grund för ändring i lagstiftningen. Länsstyrelsen anser vidare att frågan gällande en eventuell utbyggnad av kärnkraft bör hanteras ur ett nationellt perspektiv. Det behövs ytterligare underlag som på nationell nivå pekar på lämpliga lokaliseringar av kärntekniska anläggningar utifrån ett helhetsperspektiv där en effektiv utbyggnad av elsystemet vägs in. Därefter kan en översyn och, vid behov, justering av befintlig lagstiftning ske.

Länsstyrelsens synpunkter

Lokala förutsättning som talar emot en lagändring

Syftet med skyddet för de obrutna kustområdena är bland annat att bevara områdets karaktär. Kustområdet i Ångermanland hyser stora värden för naturvård, kulturminnesvård, turism och friluftsliv.

Området från Ångermanälvens mynning till Skagsudde, som avses i 4 kap. 3 § miljöbalken, är listat som världsarv av Unesco. Tillsammans med Kvarkens skärgård, utanför Vasa i Finland, utgör det *världsarvet Höga Kusten/Kvarkens skärgård*. Området är utpekade tack vare sin globalt unika geologi. Världsarven utses av Unesco men nomineras av statsparterna själva. Sverige har som nation tagit ställning för att detta världsunika landskap, i sin helhet, ska bevaras för framtida generationer, tillgängliggöras och visas upp för besökare, samt vara ett modellområde för förståelsen av landhöjningen efter den senaste istiden.

För att komma med på världsarvslistan ställs inte bara krav på unika universella värden, statsparten behöver också förklara hur områdets värden ska bevaras. Både i Sveriges världsarvsansökan samt i Unescos Statement of Outstanding Universal Value är befintlig lagstiftning beskriven som en del av det juridiska skyddet av världsarvet. Lagstiftningen, så som den är utformad idag med bland annat skrivningen i 4 kap. 3 §, utgör ett argument för att Sverige inte behöver komplettera med någon specifik världsarvslag. Samma argumentation kommer igen i Sveriges svar i den periodiska rapportering som var sjätte år lämnas in till Unesco.

Den föreslagna lagändringen minskar det juridiska skyddet för världsarvsområdet, i strid med Sveriges åtaganden enligt Världsarvskonventionens artikel 5 d:

“To ensure that effective and active measures are taken for the protection, conservation and presentation of the cultural and natural heritage situated on its territory, each State Party to this Convention shall endeavor, in so far as possible, and as appropriate for each country:

(d) to take the appropriate legal, scientific, technical, administrative and financial measures necessary for the

identification, protection, conservation, presentation and rehabilitation of this heritage”

Genomförs lagändringen är det möjligt att Unesco, med stöd av §180 i Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, anser att det öppnar för ett potentiellt hot och kan välja att föra upp *världsarvet Höga Kusten/Kvarkens skärgård* på listan över hotade världsarv.

Operational Guideline for the Implementation of the World Heritage Convention

§180

b) POTENTIAL DANGER The property is faced with major threats which could have deleterious effects on its inherent characteristics. Such threats are, for example:

i) a modification of the legal protective status of the area;

Utifrån det faktum att Höga Kusten är ett gemensamt gränsöverskridande världsarv tillsammans med Kvarkens skärgård, bör följaktligen även Finland ges möjlighet att inkomma med synpunkter över förslaget eftersom det gäller åtgärder som potentiellt kan påverka statusen som världsarv. Så har till exempel skett när Finland utrett havsbaserade vindkraftparker i närheten av Kvarkens skärgård.

Går regeringen vidare med förslaget bör Unesco underrättas enligt §172 i Operational Guidelines, som beskriver statsparternas underrättelseansvar vid hot mot världsarvet, samt skyndsamt ge Finland möjlighet att yttra sig om lagändringen i form av ett Esbosamråd.

Inom samma gränser som för världsarvet återfinns MPA-området Höga kusten. MPA-området ingår i ett internationellt nätverk av områden med höga marina värden i Östersjön. Sverige har ställt sig bakom Helsingforskonventionen och antagit Helsingforskommissionens (HELCOM) begäran att de utpekade MPA-områdenas marina värden ska bevaras genom god förvaltning. Att vara ett Helcom MPA område innebär inget juridiskt skydd i sig, utan områdena ska skyddas genom tillämpning av befintlig lagstiftning. En mycket liten del av MPA-området Höga kusten skyddas genom formellt områdesskydd så som Natura 2000,

naturreservat och nationalpark. Fokus har istället varit att arbetat med att hantera de höga värdena som en del av riksintresset Höga Kusten, både enligt 3 och 4 kap. miljöbalken. I det fall regeringen väljer att gå vidare med förslaget ser Länsstyrelsen en risk för negativa konsekvenser på förvaltningen av området och att det skulle äventyra internationella åtagande för bevarande av naturvärdena i området genom en försvagning av MPA-områdets skydd.

Nationellt perspektiv

Regeringen menar att det genom den pågående klimatomställningen har uppstått ett behov av att bygga ut kärnkraften, ett behov som inte fanns när förbudet mot kärntekniska anläggningar, inom bland annat obruten kust, infördes. Vidare anges i förslaget att skyddet för natur- och kulturvärden behöver upprätthållas samtidigt som det är viktigt att lagstiftningen inte utgör ett hinder för samhällsutvecklingen och klimatomställningen.

Västernorrlands län står idag för en stor del av Sveriges elproduktion. År 2023 stod Västernorrland för 12 % av Sveriges totala elproduktion. Över hälften av produktionen (7 % av total elproduktion i Sverige) kom från vattenkraft.¹ Vidare är Västernorrland det län med mest installerad vindkraftseffekt i Sverige, och även det län med mest installerad vindkraftseffekt per ytenhet.²

Över hälften av den producerade elen inom länet exporteras till andra län. Tillsammans med produktionsöverskott från Västerbotten, Norrbotten och Jämtland innebär detta ett stort behov av utbyggd transmissionskapacitet genom länet, främst i nord-sydlig riktning.

Länsstyrelsen ser att det finns behov av att förenkla för företag och utveckla effektiva processer avseende energiförsörjning och den gröna omställningen.

Länsstyrelsen anser dock att den föreslagna ändringen urholkar syftet med större sammanhängande områden som i sin helhet utgör värdefulla områden utifrån särskilda bestämmelser för hushållning med mark och vatten. En lämpligare väg att gå är att platser eller

¹ SCB Kommunal och regional energistatistik – Elproduktion och bränsleanvändning (MWh), efter län och kommun, produktionssätt samt bränsletyp. År 2009-2023

² Energimyndigheten vindkraftsstatistik [Vindkraftsstatistik](#)

områden för placering eller utveckling av kärntekniska anläggningar pekas ut av staten, där staten tar ett tydligt ansvar för lokaliseringen ur ett nationellt perspektiv. Planeringen bör utgå från en behovsanalys och ett nationellt/strategiskt perspektiv på aspekter som platsens förutsättningar och energibehov då kärntekniska verksamheter utgör viktiga samhällsintressen samtidigt som de riskerar att medföra stor omgivningspåverkan eller stora ingrepp i miljön samt skada människors hälsa.

Länsstyrelsen anser att det nuvarande förbudet mot kärntekniska verksamheter i den obrutna kusten inom Västernorrlands län, i Ångermanland från Storfjärden vid Ångermanälvens mynning till Skagsudde, bör kvarstå i kapitel 4. Det får, utifrån angivna förutsättningar, anses vara olämpligt att öppna upp för etablering av kärnteknisk verksamhet inom den aktuella kuststräckan. Det får vidare anses som att behovet av utbyggnad inom Västernorrland för stunden inte är behövlig.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Carin Jämtin med miljöhandläggare Carolin Ryr som föredragande. I den slutliga handläggningen har också världsarvssamordnare Patrik Bylund, miljöhandläggare Lotta Nygård och energi- och klimatstrateg Moa Sving Gustafsson medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till

kn.me.remissvar@regeringskansliet.se